

Procedury regulujące prawne aspekty postępowania szkoły w sytuacjach trudnych wychowawczo i sytuacjach zagrożeń

**Opracował i znowelizował
pedagog szkolny**

Listopad 2016

PROCEDURA POSTĘPOWANIA SZKOŁY W PRZYPADKU PODEJRZENIA, IŻ DZIECKO DOŚWIADCZA PRZEMOCY W DOMU

*Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
zmiany wprowadzone 10 czerwca 2010 r.*

Art. 1 *Ustawy* wprowadza zmiany w *Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym* i dodaje do niego Art. 96¹ : „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim **zakazuje się stosowania kar cielesnych**”.

W myśl nowelizacji *Ustawy kary cielesne (w tym klapsy) uznaje się za przemoc wobec dziecka*. Pracownicy placówek oświatowych są zobowiązani **do każdorazowego reagowania w przypadku podejrzenia przemocy wobec dziecka**.

PROCEDURA:

1. Nauczyciel, który powziął podejrzenie iż wobec ucznia są stosowane kary cielesne - stosowana jest przemoc w domu, niezwłocznie zgłasza podejrzenia pedagogowi lub psychologowi, oraz Dyrektorowi szkoły.
2. Pedagog lub psycholog weryfikują podejrzenia, prowadząc wywiad środowiskowy, prowadząc wywiad z prawnymi opiekunami ucznia, kontaktując się z odpowiednimi instytucjami.
3. Pedagog lub psycholog podejmują interwencje terapeutyczne w rodzinie lub kierują na terapię do placówek zewnętrznych
4. W przypadku braku współpracy opiekunów prawnych dziecka pedagog lub psycholog
 - a) zakładają Niebieska Kartę (A) z rodzicem chroniącym, powiadamiają dyrektora szkoły i kierują sprawę do MOPR
 - b) powiadamiają Sąd Rodzinny (zaniedbanie, przemoc emocjonalna, przemoc fizyczna („ droga miękka”)
 - c) powiadamiają Prokuraturę i Policję (przemoc seksualna, znęcanie się, dziecko nie chce wrócić do domu; „droga twarda”)

ALGORYTM POSTĘPOWANIA – DZIECKO W KLASIE MÓWI O PRZEMOCY W DOMU

1. Nauczyciel prowadząc lekcję w klasie uzyskuje informacje od dziecka iż doświadcza przemocy w domu

Ważne – dziecko zgłaszając właśnie temu nauczycielowi, ma do niego zaufanie i uważa, że jest silny i z tym sobie poradzi.

Nauczyciel nie deleguje problemu do szkolnego specjalisty – sam przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z dzieckiem.

2. Nauczyciel mówi: to ważne co teraz mówisz. Musisz mi o tym opowiedzieć. Chcesz teraz opowiedzieć czy po lekcji.

W sytuacji potrzeby rozmowy w danej chwili, nauczyciel kontaktuje się telefonicznie z sekretariatem i informuje Dyrektora o konieczności zastąpienia go na lekcji.

W sytuacji rozmowy po lekcji, nauczyciel przy pomocy Dyrektora organizuje zastępstwo dla klasy i przeprowadza rozmowę z dzieckiem w określonym terminie.

3. Nauczyciel mówi do klasy: Bardzo jest ważne mówienie o tym, gdy ktoś nam robi coś złego To wymagało dużej odwagi.

4. Nauczyciel przeprowadza rozmowę z dzieckiem (może zapytać” czy dobrym pomysłem byłaby obecność pedagoga / psychologa, osób które mogą nam pomóc”).

5. Miejsce rozmowy: przytulne, nikt nie przeszkadza, bezpieczne.

6. Proponowane zwroty:

- *ja ci wierzę*

- *ważne, że mi to mówisz*

- *to nie twoja wina*

- *to jest złe, nikt tak nie może robić*

- *opowiedz mi więcej*

- *jestem dorosła, wiem, co można zrobić*

- *powiem ci co zrobię. Pójdę do Dyrektora i ustalimy, co zrobimy, abyś poczuł się bezpieczny.*

7. Zadbanie o bezpieczeństwo dziecka – opieka dorosłego.

8. Nauczyciel informuje Dyrektora szkoły, szkolnych specjalistów. Interwencja zgodnie z procedurą – rodzajem zgłaszanej sytuacji przemocowej („droga miękka” lub „twarda”).

Dziecko zostaje poinformowane o planie działania.

9. Nauczyciel przygotowuje notatkę służbową z rozmowy i przekazuje Dyrektorowi/ szkolnym specjalistom (wg załącznika)

10. Podjęta pełna interwencja przez szkolnych specjalistów i instytucje zewnętrzne.

ALGORYTM ROZMOWY Z RODZICEM (CHRONIĄCYM)

Interwencja nie powinna być jednoosobowa.
W czasie rozmów powinny być zazwyczaj dwie osoby
(jedna rozmawia, druga zapisuje przebieg rozmowy)

1. Poinformowanie rodzica o rodzajach i formach krzywdzenia (w oparciu o notatkę sporządzoną z rozmowy z dzieckiem).
2. Poinformowanie o wypowiedzianych treściach i objawach krzywdzenia.
3. Wyjaśnienie roli rodzica przy podejmowaniu interwencji.
4. Poinformowanie o obowiązkach osoby interweniującej – wg procedury szkolnej.
5. Przedstawienie informacji o możliwościach pomocy, instytucjach wspierających itd.
6. Motywowanie rodzica chroniącego do współpracy (korzyści ze zmiany); należy powiedzieć o konsekwencjach (brozury Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę).

PROCEDURA SZKOLNA

RODZIC, WOBEC KTÓREGO PROWADZONE JEST POSTĘPOWANIE W SPRAWIE STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE, CHCE SPOTKAĆ SIĘ SWOIM DZIECKIEM NA TERENIE SZKOŁY

W sytuacji prowadzonych działań sądowych obowiązkiem rodzica, (przy którym są dzieci) dla zapewnienia bezpieczeństwa dziecka w szkole, jest przekazanie szkole dokumentów powierzających sytuację rodzinną – zakaz sądowy/ od Prokuratora kontaktu rodzica, wobec którego zastosowano te środki.

1. Dokument znajduje się u Dyrektora szkoły, wychowawcy i szkolnych specjalistów.
2. Osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem mają wiedzę na temat zakazu wydawania dziecka rodzicowi.
3. W sytuacji przybycia do szkoły rodzica nauczyciel kieruje rodzica do Dyrektora szkoły, który przeprowadza z nim rozmowę i poucza o konieczności opuszczenia terenu szkoły.
4. Szkoła zawiadamia rodzica, przy którym jest dziecko, o próbach kontaktu drugiego rodzica z dzieckiem.
5. W sytuacjach powtarzających się wizyt rodzica szkoła zgłasza sprawę na Policję / do Prokuratury.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZACHOWANIA AGRESYWNEGO UCZNIĄ/ RODZICĄ WOBEC NAUCZYCIELA JAKO FUNKCJONARIUSZA PUBLICZNEGO

1. Nauczyciel w czasie rozmowy z uczniem/ rodzicem stwierdza , że rozmówca przejawia zachowania agresywne (ubliżanie, straszenie, agresja fizyczna, rodzic – opiekun pod wpływem alkoholu).
2. Nauczyciel przerywa rozmowę i prosi o kontynuowanie dyskusji w obecności dyrektora szkoły.
3. W przypadku ucznia po rozmowie dyscyplinującej następuje zawiadomienie rodziców i zastosowanie sankcji zgodnie ze szkolnym systemem oceniania.
4. W przypadku rodzica w czasie wyjaśnienia następuje pouczenie przez dyrektora szkoły w obecności świadków.
5. Następuje sporządzenie notatki służbowej.
6. W przypadku rodzica – opiekuna będącego pod wpływem alkoholu bądź w sytuacji, gdy z agresywnym rodzicem nie udaje się dojść do porozumienia, poproszenie o spotkanie w wyznaczonym terminie (dyrektor, pedagog, nauczyciel, rodzic)

PROCEDURA POSTĘPOWANIA

RODZIC / OPIEKUN POD WPŁYWEM ALKOHOLU PRZYCHODZI DO SZKOŁY, BY ODEBRAĆ DZIECKO / UCZNIĄ

1. Nauczyciel składa informację pedagogowi/ dyrektorowi szkoły, nie wydaje dziecka.
2. W przypadku, gdy opiekun jest pod wpływem alkoholu, następuje zawiadomienie o tym fakcie rodziców.
3. W sytuacji rodzica pod wpływem alkoholu zostaje powiadomiony drugi rodzic. W sytuacji nieobecności – Policja.
4. W czasie rozmowy sporządzana jest notatka służbowa i zobowiązanie rodzica do opieki nad dzieckiem (pouczenie)
5. W przypadku powtórzenia się sytuacji następuje powiadomienie Policji, Sądu Rodzinnego.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA UCZEŃ AGRESYWNY WOBEC INNEGO UCZNI

1. Przerwanie przez nauczyciela zachowania agresywnego – rozdzielanie; zapewnienie bezpieczeństwa osobie poszkodowanej; możliwość wezwania telefonicznie szkolnego specjalisty w sytuacji wybuchu złości celem zabezpieczenia dzieci i dziecka agresywnego.
Wyciszenie agresora.
Zabezpieczenie ofiary / ofiar (zadbanie o samopoczucie i bezpieczeństwo)
2. Przeprowadzenie przez nauczyciela / wychowawcę/ szkolnych specjalistów rozmowy z:
 - dzieckiem- ofiarą
 - dzieckiem – sprawcą
 - świadkami przemocyUstalenie:
 - faktów zdarzenia,
 - konsekwencji naturalnych i porządkowych.
3. Sporządzenie notatki z rozmowy – zostawienie jednego egzemplarza sobie i przekazanie drugiego szkolnym specjalistom.
4. Poinformowanie rodziców
 - a. rozmowa wyjaśniająca
 - b. ustalenie planu pracy z dzieckiem/ rodzicami
 - c. kontrakt z rodzicami
 - d. przedstawienie ofert wspierających dla dziecka i rodziny (w tym konsultacje ze szkolnym specjalistami, zajęcia specjalistyczne w szkolne, terapia);
5. Monitorowanie zachowania
6. Zgłaszanie się powtarzających się sytuacji pedagogowi /dyrektorowi/
 - wypisanie dziecka ze świetlicy szkolnej do momentu wyciszenia zachowań celem zabezpieczenia dzieci
 - wezwanie rodzica, poinformowanie o dalszych zachowaniach agresywnych
 - ustalenie z rodzicem:
 - a) badań w PPP, PZP,
 - b) konsultacji specjalistycznej,
 - c) rozważenia farmakoterapii, nauczania indywidualnego
 - d) intensywnej terapii dziecka
7. W przypadku dziecka z klas V – VI dodatkowo ustalenie przez wychowawcę, pedagoga, dyrektora sankcji wobec ucznia zgodnie ze Szkolnym Systemem Oceniania (kl. IV – VI): zawieszenie w przywilejach, obniżenie zachowania.
8. Podpisanie przez rodzica dokumentu, w którym zobowiązuje się do działań wychowawczych

MONITORING ZACHOWAŃ DZIECKA W SZKOLE

W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego, o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia i wgląd w sytuację rodzinną.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA UCZEŃ WAGARUJE

1. Wychowawca analizuje obecności ucznia, informuje pedagoga szkolnego
2. Wezwanie rodziców do szkoły – przeprowadzenie rozmowy z uczniem w obecności rodziców.
3. Propozycja dzienniczka obecności (w przypadku zainteresowania rodziców tym środkiem wychowawczym).
4. Zalecenie nadzoru nad dzieckiem.
5. Kontrakt wychowawczy w szkole.
6. Spotkania terapeutyczne ze szkolnymi specjalistami
7. W przypadku powtarzających się nieobecności ucznia w szkole, nie podjęcia przez rodziców owocnej współpracy ze szkołą, powiadomienie policji, sądu rodzinnego

POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ – SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Powiadamia rodziców ucznia – sprawcy.
4. Niezwłocznie powiadamia policję.
5. Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa (np. ostre przedmioty, przedmioty pochodzące z kradzieży).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

1. Osoby wyznaczone przez dyrektora szkoły udzielają pierwszej pomocy przedmedycznej lub nauczyciel będący świadkiem zdarzenia wzywa pogotowie.
2. Niezwłocznie powiadamia o fakcie dyrektora szkoły. Dyrektor powiadamia rodziców ucznia.
3. Nauczyciel będący świadkiem zdarzenia zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa (np. ostre przedmioty, przedmioty pochodzące z kradzieży).
4. Dyrektor niezwłocznie wzywa policję.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA FAKTU KRADZIEŻY PRZEZ UCZNIĄ.

- 1.** Nauczyciel/wychowawca ustala okoliczności kradzieży przez wychowanka.
- 2.** Zawiadamia o zdarzeniu pedagoga szkolnego.
- 3.** Prowadzi we współpracy z pedagogiem postępowanie wyjaśniające z zachowaniem nietykalności osobistej. Wzywa rodziców sprawcy.
- 4.** Po rozmowie sporządza notatkę o zaistniałym incydencie, którą podpisują rodzice.
- 5.** W oparciu o Statut Szkoły dyrektor wspólnie z wychowawcą ustala sankcje wobec ucznia i przekazuje rodzicom informację na temat wyciągniętych konsekwencji w stosunku do jego dziecka. Sprawca podejmuje zadośćuczynienie poszkodowanemu w kradzieży.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIENIA CYBERPRZEMOCY

1. Ustalenie okoliczności zdarzenia: rodzaj materiału, sposób jego rozpowszechniania, ustalenie sprawcy oraz świadków zdarzenia.
2. Poinformowanie o fakcie pedagoga szkolnego oraz dyrektora.
3. Włączenie nauczyciela informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy / należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz jeśli to możliwe, dane nadawcy adres użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, adres strony WWW, na której ukazały się szkodliwe treści itp. - tak zabezpieczone dowody są materiałem, z którym powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane osoby.
4. Należy bezwzględnie skontaktować się z policją - zgodnie z kodeksem polskiego prawa, które mówi o obowiązku zawiadomienia o przestępstwie, Jeśli sprawca jest uczniem , należy przeprowadzić rozmowę w celu ustalenia okoliczności oraz przyczyn zajścia oraz poszukania rozwiązania sytuacji konfliktowej.
5. W przypadku, gdy w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi z osobna, zaczynając od lidera grupy.
6. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
7. Należy powiadomić o zdarzeniu rodziców sprawcy i opracować wspólny plan działania, do którego zobowiązany jest uczeń, objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec ucznia-sprawcy. Należy podjąć działania wobec ofiary cyberprzemocy - wsparcie psychiczne i monitoring sytuacji ucznia.
8. W sytuacji, gdy przypadek cyberprzemocy wymaga założenia sprawy sądowej, szkoła powinna powiadomić o takiej ewentualności rodziców ofiary oraz ucznia. Ochrona świadków cyberprzemocy, zapewnienie im dyskrecji i poufnego postępowania.
9. Sporządzanie dokumentacji z zajścia przez pedagoga szkolnego.
10. Powiadomienie sądu rodzinnego, jeżeli zaistniałego przypadku cyberprzemocy nie można rozwiązać przy użyciu środków wychowawczych jakimi dysponuje szkoła.